

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500 —; pentru particulari Lei 400 —; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300 —. În străinătate Lei 800 —. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 6 —

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Anteproiectul de lege pentru întreprinderile de bancă. — Germania. — Anteproiectul noului Codice de Comerț al României. — Jurisdicțiune: Cambie în alb. — Cronică: Asanarea băncii „Victoria” Arad. O dispoziție irațională și păgubitoare. Ministerul muncii și sărbătorile evreești. O statistică interesantă. Reforma Agrară. Dobânda impozitelor plătite cu întârziere. Rami de asigurare noi. Orariul de țarnă al bursei din București. — Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României. — Cursul Valorilor la București.

Anteproiectul de lege pentru întreprinderile de bancă.

(Urmare și sfârșit).

Dispoziția dela art. 30, că persoanele fizice proprietare de întreprinderi bancare dela intrarea în vigoare a noiei legi nu vor mai putea primi depuneri spre fructificare, este o consecință logică a art. 2, unde întreprinderile bancare sunt rezervate societăților anonime pe acții. Dispoziția însă ca aceste persoane să restituie în termen de 2 ani depunerile depunătorilor lor, ne pare prea aspră, fiindcă lovește în drepturile câștigate și desființează raporturi de drept legal încheiate prin faptul depunerilor. Este suficient ca aceste depuneri să fie lăsate până se va ridica de către depunători, interdicțiunea rămânând numai pentru primirea de noi depuneri.

Art. 34 prevede că „în bilanțul anual încheiat de fiecare bancă se va specifica în mod detaliat valoarea și termenul depunerilor spre fructificare, după șema de bilanț-tip, ce va alcătui Consiliul Bancar și care se va înscrie în regulamentul legii bancare”.

Este o potrivită modalitate aceasta pentru controlarea băncilor de către depunători și totodată pe lângă privilegierea

depușilor (despre care vom vorbi mai jos) este și suficientă măsură legislativă în vederea asigurării deponenților. Toate celelalte restricțiuni și ingerințe din partea Consiliului Bancar nu numai că sunt de prisos, dar precum am arătat mai sus, compromit interesele băncilor și inclusiv și interesele deponenților. Nu înțelegem însă pentru ce să se acorde Consiliului Bancar și rol de legiuitor! Regulamentul legii trebuie să fie opera exclusivă a guvernului, în consecință nu se obișnuiește a se indica în lege numele autorului unor dispoziții sau părți din regulamente.

Art. 36 pentru caz de lichidare asigură deponenților prioritate față de orice alt creditor. Dl Dr. P. Porușiu critică acest privilegiu, ca fiind nejuridic.

De fapt din punct de vedere strict juridic nu este nici o deosebire între depuneri și alte credite ale băncii. Banii depuși intră în patrimoniul băncii și depozitul în sensul codului civil se preface în împrumut (depozituri iregulare). Cu toate acestea depunerile bancare în viața practică și-au păstrat o destinație distinctă, aceea a împrumuturilor, ceea ce reiasă și din limbajul uzual, care a menținut termenul de „depunere” sau „depozit”. Considerând că scopul principal al reglementării comerțului bancar este tocmai protejarea deponenților, este incontestabil, că acest scop se va realiza mai ușor, dacă deponenții se vor bucura în caz de lichidare (faliment) de un tratament special și privilegiat, ceea ce sub raport economic este justificat. Creditorii băncii, de obicei alte bănci mai mari, sunt mai curând în măsură de a cunoaște situația materială reală a băncii, care le solicită sprijinul financiar și de regulă nici nu

acordă creditul cerut înainte de a se fi informat precis asupra bonității băncii solicitatoare sau înainte de a fi cerut și obținut garanții reale, — ceea ce nu este cazul la deponenți.

Suntem prin urmare de acord cu anteproiectul, ca deponenții să se bucure de un anumit privilegiu în caz de faliment. Credem însă că în privința aceasta ar fi bine să se stabilească oarecare limită, privilegiul absolut față de creditori fiind exagerat și neechitabil. Noi am propune de pildă, ca 50% din depuneri să fie privilegiate, restul urmând a fi seriat în acelaș rang cu celelalte datorii ale băncii.

Aprobăm dispoziția dela art. 35 ca sucursalele băncilor străine să nu poată primi depuneri spre fructificare, contrariu aceste sucursale ar putea deveni canale de scurgere a capitalului național în străinătate.

Este susceptibilă de serioasă critică și acea dispoziție din anteproiect (art. 37), care prevede, că „*dobânda maximă* până la îndoitul taxei de scont va fi fixată de Consiliul Bancar pe epoci sau regiuni“. Nu este just a fixa dobânda maximă și totodată a imobiliza o mare parte din disponibilitățile băncii, luând astfel băncii posibilitatea de a-și echilibra cheltuelile cu veniturile. Dobânda este un rezultat al acestui echilibru, care la rândul său nu se poate reglementa pe cale de lege, fiind în funcție de nenumărați factori economici.

Suntem de părere că pe lângă fixarea dobânzilor *legale* în codul civil sau în codul general de comerț (nu *dobânda maximă* pe regiuni), egale pentru toată lumea, și exigibile pe calea justiției, să se legisfereze *sanctiunile penale pentru cămătărie*, urmând ca atunci când dobânzile stipulate nu constituie după aprecierea justiției infracțiune penală, dar depășesc dobânzile legale, să se deneghe la urmărirea lor concursul justiției, așa cum este starea actuală în Ardeal, unde obligația referitoare la astfel de dobânzi constituie numai obligatio naturalis.

Nu conține nici o inovație art. 38, care dispune, că „băncile nu pot întrebuița pentru nevoile lor proprii *depozitele de orice fel de valori*, decât cu autorizarea scrisă a deponentului. Asemenea nu pot exercita dreptul de vot în baza titlurilor, ce au în păstrare sau în

gaj, decât cu procura deponentului“. Aceste dispoziții urmează din normele generale de drept, și ca atari încadrarea lor în legea bancară este de prisos.

Este în uzul actual al băncilor solide că cu anumite procente din venitul net anual dotează *fondul de rezervă*. Este în interesul băncilor și servește spre asigurarea mai pronunțată a deponenților și creditorilor, dacă dotarea fondului de rezervă se reglementează de lege în mod obligator, cel puțin până la egalarea capitalului societar. Nu suntem însă de acord cu plasarea obligatorie a acestor fonduri în valori de stat până la 50%, iar restul în orice alte valori cotate la bursă. În practica actuală fondurile de rezervă nu se manipulează separat, ci se întrebuițează la fel cu capitalul social. Dacă legiuitorul nostru totuși va afla de necesar a reglementa plasarea fondurilor de rezervă, să lase la aprecierea băncilor de a face plasarea, fie în efecte publice și particulare cotate la bursă, fie în scrisuri fonciare, ipoteci și imobile, nefăcând nici o distincție procentuală între efectele de stat și alte valori.

Cadreează cu uzul actual și obligarea băncilor de a încheia bilanțul anual în termen de patru luni dela expirarea anului (art. 40 alin. 3), însă nu este rațional ca bilanțul să se publice *după adunarea generală*, care trebuie să se țină neapărat în termen de 6 luni după expirarea anului. Este mai logic și mai potrivit cu interesele acționarilor dacă aceștia pot să cunoască din bilanț situația băncii înainte de adunarea generală.

Asemenea este salutară și inovația anteproiectului, că băncile sunt obligate a încheia trimestrial un *bilanț brut*, după un *bilanț-tip*, ce se va stabili pe cale de regulament. Băncile și în practica actuală încheie aceste bilanțuri, deci nu li se impune nici o sarcină nouă în privința aceasta, cel mult aceea, că aceste bilanțuri brute ar trebui comunicate cu Tribunalul (în sistemul normativ) și cu organele de control.

Pentru exactitatea bilanțului trebuie să fie și censorii solidar răspunzători cu directorii.

*

În rezumat noi credem că nu sunt motive serioase pentru o reglementare *pripită* a comerțului bancar. Mai întâiu să

se unifice codul general de comerț ca lege de bază, în care se vor reglementa societățile anonime pe acțiuni, rezervându-se un capitol separat pentru acele norme, cari sunt specifice comerțului de bancă, îndeosebi pentru operațiunile bancare. La reglementarea societăților pe acțiuni să se ia de bază sistemul normativ, care este mai conform cu liberalismul economic modern și cu interesele țării noastre, decât sistemul intervenționist, pe care este clădit anteproiectul ce am supus criticii noastre. Unele dispoziții — foarte puține — din anteproiect se vor putea utiliza și la alcătuirea capitolului băncilor din noul cod de comerț. Aceste dispoziții nimerite le-am sulevat la locul lor.

Ne-am dat silința a analiza în mod obiectiv anteproiectul de lege pentru întreprinderile de bancă și am arătat și principiile, pe cari după părerea noastră ar trebui să se clădească normele legale referitoare la societățile pe acțiuni în genere și la întreprinderile de bancă în special. Nu am invocat întru sprijinirea observațiilor noastre opiniunile teoretice ale marilor savanți din occident, scopul nostru principal fiind a contribui la elucidarea materiei prin observațiuni izvorâte dintr'o practică îndelungată de jurisconsult de bancă. Partea teoretică am neglijat-o și din motivul, fiindcă dl Dr. P. Porușiu în studiul, la care m'am referit deseori, a dezvoltat temeinic și pe larg latura teoretică și sub raportul literaturii și legislației străine. Observațiile aceste critice nu au altă pretenție decât aceea de a aduce o modestă contribuție la unificarea legislativă în domeniul dreptului comercial.

Dr. Ioachim Tolciu, avocat în Cluj.

Germania.

— Note din o călătorie. —

Germania, fără pronunțat industrială, în urma situației grele, în care a ajuns prin pierderea războiului, a început să-și îndrepte privirea și spre agricultură și prășirea vitelor. Așa zicând aproape agricole, sunt provinciile: Prusia orientală, Pomerania, Bavaria, ținuturile de-alungul frontierei Elvețiene. Peste tot se ține la raționalizarea muncii și intensificarea producției prin întrebuințarea mașinilor agricole și îngrășămintelor artificiale. Aceasta, pe de o parte pentru a-și crea noi debușuri interne produselor sale industriale și pentru a-și asigura hrana populației cu produse interne.

Pe lângă aceasta, se ține la câștigarea de noi terenuri cultivabile. O mare parte din câmpiile Germaniei sunt presărate cu păduri singuratice de brad (pe terenuri nisipoase) și cu mlaștini (în mare parte uscate) și deșerturi. Partea cea mai mare a terenurilor mlaștinoase se află în Germania de Nord. În Prusia sunt 2 milioane hectare din aceste terenuri. Importanța acestor terenuri a fost recunoscută. Cele băltoase sunt în curs de scurgere, iar pământul cafeniu închis al celor svântate și al deșerturilor, este răsturnat de enorme pluguri cu aburi. Prin aceste lucrări numai Prusia are de gând a-și crea cca 60.000 gospodării noi țărănești. 20% din mlaștinele prusiene sunt deja cultivate. Noile terenuri agricole se arată foarte fertile. În anul întâi al cultivării lor au dat o producție medie de 350—400 măji m. cartofi și 45—50 măji metr. șecară pe hectar. Noua orientare a producției germane trebuie să ne intereseze pe noi foarte mult, dat fiind că produsele noastre agricole sunt foarte cunoscute în bursele și târgurile germane.

Berlinul, care în anul 1700 avea 57.000 locuitori la recensământul din 1925 a avut peste 4 milioane, din cari rotund 2 mil. în Berlinul vechiu. În Berlin totul este foarte masiv și de dimensiuni mari. Străinului care nu a mai fost în Berlin îi trebuie cel puțin o săptămână pentru a cunoaște în general așezămintele principale și referințele.

Berlinul încă nu este imperiul german, el îl reprezintă însă cu demnitate și din ce în ce mai mult, fiindcă ai fi centrul spiritual și economic. Rundfahrturile scurte în interiorul orașului și la Potsdam (un fel de Cotroceni al Berlinului) arată numai superficial din totul ceea ce se poate vedea. Numărul muzeelor de dimensiuni mari și a fostelor palate și castele imperiale este foarte mare. Pentru vizitarea mai amănunțită a acestora și se cere timp mai îndelungat. Cu ocaziunea acestor vizite o singură dată am văzut călăuza noastră aplicând cu însuflețire cunoscuta mândrie germană. Era vorba de o moară de vânt aflătoare lângă castelul „Sans Souci“ dela Potsdam. Această moară prin sbârâniturile ei, conturba pe împăratul Friedrich cel mare. Morarul fiind amenințat de împărat cu dărâmarea morii, s'a adresat justiției din Berlin, care i-a dat câștig de cauză. „Așa împarte dreptate justiția germană, chiar când este vorba de persoana împăratului“ a exclamat conducătorul nostru.

Voi descrie mai jos principalele așezăminte economice ale Berlinului:

Bursa stă sub directul control și administrație a Camerei de comerț. Ea este împărțită în 3 secțiuni:

- I. De valori (efecte, acțiuni, devize și monede).
- II. De produse (cereale, făină, semințe, leguminoase etc.).

III. Metale (aramă, fier, plumb).

Fiecare secțiune are comitetul și biroul său.

Corporațiunea bursei Berlin are peste 5000 membrii din cari 3492 în secția valori, 826 în secția produse, 274 în ambele aceste secțiuni, 163 secția metale, plus 50 asigurări și 263 reprezentanți ai presei. Dintre aceștia cam $\frac{1}{2}$ sunt membrii propriu ziși, restul fiind procuriștii acestora.

Târgul de valori: Numărul efectelor cu dobândă fixă și a acțiunilor cotate este imens. Cursurile oficiale publicate se înțeleg în % (luându-se ca bază unitatea de 100). Drept la negocierea în bursă au membrii bursei. Mijlocirea de afaceri în bursa oficială se face de către agenții oficiali (Kursmakler), 97 pentru bursă

de valori. Hârțile ce se negociază sunt împărțite în grupuri. În sala târgului fiecare grup are loc stabil. Târgul durează dela ceasul 11^{1/2}—2^{1/2}. În afară de târgul oficial și chiar și sub durată acestuia funcționează și târgul liber. Mijlocirea de afaceri în târgul liber se face de către agenți liberi (Makler), cari toți sunt membri ai corporațiunii bursei.

Cele mai căutate (chiar și de străinătate) hârțile de bursă sunt ale industriilor electrice. Cursul lor este de 180—210^{0/0}, bancarele stau cam la 160—170^{0/0}, ale fabricilor de gramofone și radio stau la 500 și chiar 700^{0/0}.

Iată aici o mică expunere a fluctuației cursurilor în legătură cu prăbușirea mărcii germane și a trecerii la bilanș aur.

Încă la finea anului 1921 cursul mărcii germane a început să scadă, și această scădere, care a continuat treptat, în a doua jumătate a anului 1923 a devenit catastrofală, marca perzându-și aproape întreaga valoare. La 15 Nov. 1923 guvernul a abandonat marca veche, introducând marca aur (Rentenmark) care este ^{10/42} parte din Dollar.

După introducerea monedei noi, s'au luat dispozițiuni ca începând cu 1 Ian. 1924 să se introducă și bilanșul aur. Criterii de bază pentru aceste transformări au fost:

Toți negustorii și societățile obligate a fi în registre comerciale sunt obligați ca dela 1 Ian. 1924 să înceapă gestiunea cu inventare și bilanș aur. 1 RMk = ^{10/42} Dollari. Procedura de trecere la bilanșul aur este egală cu deschiderea gestiunii unei societăți nou înființată, pe baza inventarului de deschidere, cu un cuvânt orice continuitate între bilanșul de închidere și cel de deschidere este întreruptă.

Dacă în urma nouilor evaluări totalul activelor scăzându-se pasivele fac mai mult ca vechiul capital social, surplusul obținut, sau se va trece la capital, emitându-se acțiuni noi, sau se va constitui ca fond de rezervă, sau se va repartiza pe ambele.

Dacă însă capitalul social este mai mare, ca soldul dintre totalul activelor și pasivelor, diferența în minus: sau se trece la active ca deprecierea capitalului, sau se soldează prin vărsăminte noi până la valoarea capitalului social vechiu, sau se scade din capitalul social.

Legea bilanșului aur fixează pentru diferite cazuri minimul capitalului social și a valorii nominale a acțiunilor.

Înainte de publicare bilanșele trebuiesc revizite de censorii societăților, cari sunt datori a raporta în scris adunării generale rezultatul reviziei. ^{1/10} parte din acționari pot cere judecătorei competente instituirea de revizori experți.

Inventarele și bilanșele noi, dimpreună cu rapoartele censorilor trebuiesc înaintate tribunalului comercial cel mai târziu la 6 luni dela data adunării generale care le-a aprobat. Neglijându-se această formalitate tribunalul comercial este îndreptățit a interveni — în caz extrem — chiar pentru disolvarea societății, care nu se conformează dispozițiunilor acestei legi.

Toate avantajile survenite din supraevaluări, precum și toate sarcinile suportate și suportând în urma deprecierei capitalului, sunt libere de orice sarcini publice.

Cursurile în bursă, paralel cu deprecierea mărcii s'au urcat, astfel că în timpul dezastrului 1923 ele cotau în bilioane. Cotarea oficială în RMk a început

în 1 Dec. 1924. Cu toate acestea la începutul anului 1925 avem încă cursurile în bilioane. Până în primul semestru al anului 1926 cu toate cursurile în aur foarte scăzute, bursa a fost nesimțitoare. Abia către sfârșitul anului 1926, după începerea invaziei capitalurilor străine pe piața germană, prosperitatea generală ce a luat naștere s'a resimțit și în bursă. Cursurile au început să se urce vertiginos și — cu toată panica și scăderile mari cauzate de intervenția de anul trecut a președintelui Reichsbankului, — ele se țin încă și azi foarte bine.

Iată un mic tablou asupra urcării de cursuri din 2/I 1926 începând:

	2/I 1926	3/I 1927	Vinerea neagră 1927	14/8 1928
Darmstädter Bank	104	267		270
Dresdener "	102	179		166
Disconto "	102	184		160
Bergmann	65	170	154	204
Simens Walske	63	207	200	377
A. E. G.	85	170	144	182

Bursa de produse: Funcționează în sala întocmită spre acest scop în edificiul camerei de comerț. În conducerea bursei pe lângă comitetul bursei are mare rol: Reuniunea comercianților de cereale și produse din Berlin (Verein Berliner Getreide un Producent Händler", Neue Friedrichsstrasse), care elaborează uzanțele pieței, și pe lângă care funcționează și camera arbitrală a bursei de produse.

În cercurile acestei burse mi s'a afirmat, că ea are legături „străvechi” pe piața noastră. Exportatorii noștri mari sunt bine cunoscuți acolo, având legături strânse. Anul acesta s'a lucrat cam puțin din lipsă de marfă. În timpul din urmă s'a arătat însă interes pentru orzul român, făcându-se și tranzacțiuni. Se caută mult nutrețurile pentru îngrășat vite și porci.

Ultimele prețuri sunt cam următoarele în mărci 1000 Kgr.: Grâu 222, pt. Decemb 243, seară 220, pt. Decemb 237, orz pt. bere 234—254, pt. nutreți 220—233, ovăș 205—214, porumb cu reducere de vamă pentru nutreț 210—213, rapișă 330—335.

În mărci per 100 Kgr.:

Făină de grâu (pt. pâne) 27—30, făină de seară 29—31, țărățe 15.25—15.25, linte 42—51, linte pentru nutreț 25—27, fasole 26—28, turtă de rapișă 19.50, turtă de in 23—24.

Târgul de vite, porci și carne: sunt administrate de primăria orașului. Au instalațiuni și grajduri extem de vaste. Pentru piața noastră nu mai poate prezenta mare importanță. Afară de unele specialități (viței îngrășați cu ouă) cari se importă din Olanda și Danemarca, peste 90^{0/0} din trebuințe se acopăr de pe piața internă. Prusia răsăriteană, Pomerania acoperă mai bine de jumătate din consumație. În Berlin se mănâncă foarte multă carne. În târgul de carne se fac anual transacțiuni în valoare de 1 miliard mărci aur.

În târgul de vite și porci s'au dus în 1927:

Vite cornute 168.438, viței 232.021, oi 530.115, porci 1.422.925.

Dintre cari din străinătate vite cornute 1647, viței 12.753, oi 225, porci 53.663, deci numere disparente. Calitatea vitelor germane este foarte ușoară, guvernul caută însă pe toate căile să obțină îmbunătățiri.

Ultimele prețuri sunt următoarele la vite în Mărci 100 Pfunzi (87):

Boi 37—61, vaci 18—47, viței 55—82, oi 33—60, porci 67—76. În 22/8 1928 s'au dus în târg: vite mari 1417, viței 2350, oi 4725, porci 11.381 (din străinătate

1202). In târgul de carne în Mărci, 50 Kgr.: de bou 70—97, de vacă 45—75, de vițel 70—125, de berbec 80—117, de porc 90—100, slănină 105—115, untură 72—76.

Halele de târguri sunt administrate de primăria orașului. In Berlin târgurile se țin toate în hale.

Aprovizionarea orașului se face mai mult dimprejur. Se importează ouă mai mult din Olanda, Danemarca, roșii din Olanda, struguri și perseci din Italia și pere din Ceho-Slovacia. Firma Pflauman & Lick G. m. b. H. Kaiser Wilhelmstrasse Nr. 45, mi-a comunica că poate plasa în toamna aceasta cca 50 vagoane mere și 50 vagoane nuci românești. Merele și nucile noastre sunt cunoscute pe piața Berlinului și au căutare. La mere speșele până acolo incluziv vama sunt 8—14 MK/100 Kgr.

Ultimele prețuri sunt următoarele: ouă 5·10—9·30 60 buc., varza 8·50—11, morcovi 6—11, gulii 5—6, fasole verde 18—32, castraveți 12—16, roșii 10—18, cartofi 3·75—6, ceapă 9—10 per 50 Kgr.

Mere indigene 18—30, românești 24—30, tiroleze 40—60, pere 15—60, prune 25—40, perseci 25—60, struguri 30—130 per 50 Kgr.

Nucile nu au încă preț.

Cum în Berlin toate lucrurile se fac în dimensiuni mari, iar plățile lucrătorilor (toți cu ceafa groasă) fiind deasemenea mai mari, traiul este cam cu 20—30%⁰/₁₀ mai scump ca la noi. Dacă însă omul plătește prețuri mai mari, capătă în schimb porțiuni mari de carne. Cei obișnuși să mănânce pâne albă și multă, în Berlin o duc greu. Clima aspră din Germania nu permite cultura grâului, ci a secarei. Dar și aceasta se face în cantități insuficiente. Din cauza aceasta consumația pânei este aproape în întregime înlocuită cu cartofi fierți.

Îmbrăcămintea, încălțămîntea și locuințele stau cam la aceleași prețuri ca la noi.

Remizier.

Ante-proiectul noului Codice de Comerț al României.

Cartea I.

Despre comerț în general.

(Urmare).

CAP. XII.

Dispozițiuni generale.

Art. 255. — Plata unei polițe a cărei scadență cade în o zi de sărbătoare legală, nu poate să fie cerută decât în prima zi lucrătoare care urmează.

Tot astfel toate celelalte acte privitoare la cambie, în deosebi prezentarea la acceptare și protest, nu pot să fie făcute decât în zi lucrătoare.

Când unul din aceste acte trebuiesc îndeplinite, într'un oarecare termen, în care ultima zi cade în o sărbătoare legală, acest termen se prorogă până la întâia zi lucrătoare, care-i urmează.

Zilele de sărbători intermediare, sunt cuprinse în socolirea termenului.

Art. 256. — Termenele legale sau convenționale, în materie cambială, nu cuprind ziua care le servește ca punct de plecare (dies ad quem).

In materie cambială, nu se poate admite nici un termen de plată — nici legal, nici convențional.

CAP. XIII.

Conflictul legilor.

Art. 257. — Capacitatea unei persoane de a se angaja prin poliță este determinată de prezenta lege.

Ori ce semnătură angajează pe autorul ei în orice loc, când ea l-ar angaja în țara unde el a dat-o.

Art. 258. — Forma unui angajament luat în materie cambială este regulată de legile Statului, pe teritoriul căruia acest angajament a fost scris.

Art. 259. — Forma și termenele protestului, ca și forma celorlalte acte necesare exercițiului sau conservării drepturilor în materie cambială, se vor regula de legile Statului pe teritoriul căruia trebuie să fie făcut protestul sau confecționat actul în chestiune.

CAP. XIV.

Despre protest.

Art. 260. — Protestul trebuie să fie făcut de portărel la cererea posesorului cambiei.

Asistența de martori nu este necesară.

In orașele nereședințe de tribunal, protestul se va face de judecătorul de Ocol.

Prin îngrijirea șefului Corpului de Portărei al Tribunalului respectiv și conform art. 264, toate protestele efectuate se vor publica din 15 în 15 zile în Buletinul Uniunii Camerelor de comerț și de industrie și în o gazetă locală dacă va exista. Costul publicațiilor se va încasa odată cu cererea de protest.

Art. 261. — Protestul trebuie să se facă printr'un singur act:

1. La locul desemnat în cambie pentru acceptare sau pentru plată, și în lipsă de asemenea indicațiuni la reședința sau la domiciliul trasului sau al acceptantului, sau emitentului, ori la ultimul său domiciliu cunoscut;

2. La reședința ori domiciliul persoanelor însemnate în cambie, fie de cătră trăgător, fie de către girant pentru a o accepta sau plăti la nevoie;

3. La reședința sau domiciliul celui de al treilea, care a acceptat cambia prin intervenție.

In caz de greșită sau falsă arătare a locurilor sus numite, portărelul este dator să consemneze în actul de protest cercetările făcute pentru a găsi aceste persoane.

Art. 262. — Protestul trebuie să cuprindă:

1. Transcrierea exactă a cambiei, a acceptării, a andosamentelor și a tuturor mențiunilor, arătărilor și însemnărilor cuprinse într'ansa;

2. Numele persoanei pentru care și în contra căreia se face protestul;

3. Somațiunea adresată persoanei în contra căreia se face protestul, obiectul somațiunii, locul și data unde și când s'a făcut somațiunea;

4. Răspunsul obținut sau arătarea că persoana în contra căreia este făcut protestul nu a dat nici un răspuns.

Protestul trebuie să fie semnat de portărel.

Dacă cambia s'a predat și nu există un duplicat sau o copie, protestul, în locul transcrierii, va trebui să cuprindă o descriere pe cât se poate de precisă a cambiei.

Art. 263. — Portărelul nu va putea să facă acte de protest în care el însuși, rudele sau afinii săi în linie directă în toate gradele și în linie colaterală până în gradul al treilea inclusiv, ar fi părți interesate.

Portărelul va arăta în actul de protest, mijloacele prin care s'a încredințat de identitatea persoanelor contra cărora s'a făcut protestul.

Ștersăturile, răsăturile, și orice scriptură între rânduri, sau cu semn de trimitere, trebuie să fie aprobate și semnate de portărel.

Art. 264. — Originalul protestului se va aduce la Tribunal și adevărându-se de președinte sau înlocuitorul său, se va da înfățișătorului.

Portărelul este finit, sub pedeapsă de cheltueli și daune către părți, să treacă toate protestele în întreg, zi cu zi și de pe ordinea datei, într'un registru special numerotat și parafat de președintele Tribunalului, cuprinzând data, natura, specia actului și numele părților.

În caz de pierdere dovedită a originalului, el se poate înlocui printr'un extract legalizat din registru.

Art. 265. — Nici un act din partea posesorului cambiei nu poate să înlocuiască protestul, spre a dovedi îndeplinirea actelor necesare pentru a conserva acțiunea cambială.

Cu toate acestea, protestul pentru neacceptare sau pentru neplată, poate să fie înlocuit, dacă posesorul consimte la aceasta, printr'o declarațiune dată și semnată de persoană care refuză de a accepta sau de a plăti.

Această declarație trebuie să fie investită cu dată certă, în termenul prescris pentru facerea protestului sau cel mai târziu în cele 24 de ore, cari vor urma după acest termen.

Această declarație poate fi făcută sau pe cambie sau prin act separat. Declarația prin act separat trebuie să cuprindă transcrierea exactă cerută prin al. I din art. 262.

Formalitățile prevăzute în acest articol se vor observa sub pedeapsă de nulitate.

Art. 266. — Moartea sau falimentul trasului, sau protestul pentru lipsa de acceptare nu apără pe portorul cambiei de îndatorirea de a constata lipsa de plată în modul arătat mai sus.

Art. 267. — Clauza „fără protest“, „fără cheltueli“ sau alte au valoare echivalentă, apără de protest, dar nu dispensează de prezentarea cambiei pentru acceptare sau plată.

(Va urma).

JURISDICTIUNE.

Cambia în alb. Prezența condițiilor esențiale este necesară numai la data validării cambiei, nu la data semnării ei.

Curtea de Casație. Secția III No. 352 dela 4 Aprilie 1928.

CRONICĂ.

Asanarea băncii „Victoria“ Arad a făcut un însemnat pas înainte, prin vânzarea recentă a întreprinderii sale forestiere dela Armeniș-Bogsig, care a format o parte importantă a activelor numitei bănci și i-a cauzat imobilizarea gravă în care a ajuns.

„Victoria“ a obținut prin vânzarea întreprinderii forestiere din cheștiune suma de Lei 32.000.000 din cari Lei 10 mil. se lichidează momentan, iar restul de Lei 22 mil. în timp de 3 ani cu 6% dobânzi.

Cumpărător este un consorțiu din Arad, între membrii căruia se află d-nii Vasile Goldiș, fost ministru, Ilie Pop, fost director la „Victoria“, Cornel Burza, comerciant și Traian Trimbișoniu, inspector industrial.

Știrea este îmbucurătoare pentru deponenții și creditorii băncii „Victoria“, a căreia situație se îmbunătățește mult prin aceasta transacție.

O dispoziție irațională și păgubitoare a luat zilele trecute Ministerul agriculturii și domeniilor, în ce privește capitalurile disponibile ale Camerelor de agricultură din țară. A dat ordin sever, ca pe viitor, toate Camerele de agricultură din țară să depună spre fructificare capitalurile lor numai la instituțiile publice: Casa de depuneri și Consemnațiuni, administrația financiară și Banca Națională.

Pentru neobservarea acestei dispoziții sau „reava administrare a fondurilor“ cum zice adresa oficială, Ministerul face direct și materialmente responsabil, Comitetul de direcție al Camerelor respective.

Iată o dispoziție lipsită de rațiune și și păgubitoare însași Camerelor de agricultură.

Care va fi fructificarea acestor capitaluri, în comparație cu fructificarea, ce Camerele pot obține la bănci solide, de cari, har Domnului, mai avem destule în țară.

Minimală și în parte chiar nulă, căci Banca Națională nu se ocupă cu primirea de depuneri spre fructificare și nu aprobă dobânzi după sumele depozitate la ele. Și ce vor face Camerele de agricultură când vor avea urgent nevoie de bani pentru nevoile lor?

Ministerul muncii și sărbătorile evreești. Ministerul muncii, la intervenția cercurilor interesate, și în conformitate cu legea, a dispus ca stabilimentele comerciale și industriale, a căror patroni sunt de rit mozaic, să fie închise în zilele de 15 Sept. (Anul nou) și 24 Septembrie (marele post).

Asemenea a obligat pe patronii Creștini, cu salarii de rit mozaic, să acorde acestora, în zilele de mai sus, repaus suplimentar.

Și întocmai ca Ministerul muncii, care are atâta considerație față de *evrei*, Primăria Orașului Sibiu, la dorința și intervenția comercianților de rit mozaic, a mutat ziua târgului de țară, fixată pe Sâmbătă 15 Sept. a. c. (Anul nou evreesc) pe ziua de *Vineri*, 14 Sept. a. c. *Ziua Crucii creștinești și românești!* Cine stăpânește țara?

O statistică interesantă. Ministerul de Industrie și Comerț a întocmit o statistică interesantă și instructivă, privitoare la capitalul investit și valoarea producției principalelor industrii din țară. Datele culese se referă la anul 1926 și prezintă următoarele cifre:

	Investițiuni în Lei aur	Valoarea producției în mii Lei
Industria metalurgică	180,523.000	7,057.886
„ alimentară	247,458.000	14,959.370
„ lemnului	82.693.000	5,842.929
„ textilă	86.538.000	6,656.062

Conform aceleiași statistici în anul 1926 au ocupat: industria lemnului și a derivatelor sale 60.000 de oameni
 „ metalurgică 45.000 „ „
 „ petrolului 30.000 „ „
 „ alimentară 34.000 „ „

Reforma Agrară. În baza legilor agrare s'au expropriat în țara întreagă, dela particulari, 6,008.098 hectare, iar statul și comunele au cedat 1,438.096 hectare pășuni și terenuri păduroase.

Din totalul de 6,008.098 hectare au fost 3,879.000 hectare, pământ arabil, 934.866 hectare teren de pășune, 890.000 hectare păduri, fânețe 135.027 hectare și 133.300 terenuri de construcții.

În total urmau să fie împrorietăriți 1,979.083 locuitori; au putut fi împrorietăriți numai 1,368.978 locuitori, restul de 610.105 locuitori, urmând să fie împrorietăriți ulterior în măsura, ce se vor ivi disponibilități.

Repartizați pe provincii au fost împrorietăriți în: vechiul Regat 629.925 sau cca 60% ale celor îndreptățiți
 Transilvania 310.771 „ 65% „ „ „
 Basarabia 357.016 „ 100% „ „ „
 Bucovina 71.266 „ 91¹/₂% „ „ „

Conform datelor de mai sus au rămas neîmprorietăriți, din cei îndreptățiți la împrorietărire, în vechiul Regat 40% în Ardeal 35% în Basarabia 0, iar în Bucovina 8¹/₂%.

Dobânda impozitelor plătite cu întârziere. Ministerul de finanțe, printr'un comunicat publicat în „Monitorul Oficial“ din 11 Septembrie crt. aduce la cunoștința tuturor contribuabililor că, în conformitate cu art. 116 din legea pentru unificarea contribuțiilor directe, cu începere dela 1 Octombrie 1928, contribu-

țiunile directe stabilite pe 1929, se vor încassa cu dobândă de 9 la sută pe an.

Dobânda se calculează asupra sumelor cari deși au devenit exigibile, totuș nu s'au achitat până la acea dată.

Pentru sumele ce devin exigibile în trimestrul Octombrie 1928 dobânda eurge dela 1 Ianuarie 1929.

Rami de asigurare noi. Diferitele forme de asigurări cunoscute până acum, s'au înmulțit, în timpul din urmă cu o nouă formă de asigurare: *asigurarea împotriva pagubelor, ce le pot cauza clienților lor advocații*, prin greșeli ori omisiuni ale birourilor lor, neșinerea termenelor etc.

Pagubele de felul acesta pot fi foarte importante și cari nu în toate cazurile pot afla eventual acoperire în averea avocatului neglijent ori nepriceput.

De aceea în străinătate unele societăți de asigurare, în schimbul unei anumite premii, iau asupra lor și astfel de riscuri. Se plănuește chiar introducerea obligatorie pentru avocat a acestor fel de asigurări.

Un alt ram de asigurare practicat în străinătate este *asigurarea în contra ploaiei*.

În stațiuni balneare, dar și în orașele mari, cu număratoase întreprinderi pentru distracția publicului, pagubele provenite din cauza ploilor, cauzează nu odată ruina materială a întreprinzătorilor și aranjatorilor.

Pagubele de felul acesta se micșorează prin contractarea de asigurări în contra ploaiei.

La ambele feluri de asigurări premiile de asigurare plătibile, sunt suportabile.

Orariul de iarnă al bursei din București. Cu începere dela 15 Septembrie a. c. s'a introdus la bursă orariul de iarnă.

Bursa va lucra și în ziua de Sâmbătă și orele de bursă vor fi: pentru efecte și acțiuni dela orele 11—12 a. m., iar pentru devize dela 12¹/₂—13.

Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României

Extragem din ultima situațiune sumară, dela 1 Sept. a. c., a Băncii Naționale următoarele poziții:

Activ	Lei
Aur monete și lingouri, etc.	7.037,683.244
Argint și diverse monete	8,468.573
Portofoliul român și străin	10.389,647.203
Împrumuturi pe efecte publice, warante etc.	858,417.249
Centrala Băncilor Populare și Cooperativele de producție și consum	1.980,919.090
Casele de împrumut pe gaj agricultorilor	219,478.620
Conturi curente	3.077,170.087
Datoria Statului	10.678,975.705

Efecte publice	281,991.966
Imobile	322,487.755
Conturi de valori	1.082,551.158
Conturi diverse	1.060,836.080
Totalul activelor	37.095,484.374

Pasiv

Capital	100,000.000
Fonduri de rezervă diverse	648,289.938
Bilete B. N. R. în circulațiune	21.051,398.884
Beneficiul net al semestrului I	62,468.925
Conturi curente și recepse la vedere	1.164,255.237
Conturi diverse	5.215,587.739
Ministerul Finanțelor.— Bonuri de tezaur	6.123,713.333
Ministerul Finanțelor.— Fond de lichidare	2.618,847.563

Efecte și alte valori de restituit

Efecte și alte valori în depozit și păstrare	2.108,090.566
Bonuri de tezaur în gaj p. Imprum. Statului	7.109,620.000
Efecte și alte valori în gaj	4.447,921.994

Taxa: { Scant 6%
Dobânda 7%

Cursul Valorilor la București

la 19 Septembrie 1928.

EFACTE

	Dob. anuală	Cursul
Rentă 1913 original	4 ¹ / ₂	180—200
Rentă 1913 duplicate	4 ¹ / ₂	90—105
Scris Rurale	5	56— 56 ¹ / ₂
Scris Urb. București	5	54 ¹ / ₄ — 54 ¹ / ₂
Scris Urb. Iași	5	54 ¹ / ₂ — 55
Comuna București	4	60— 65
Comuna București	5% ₀	70— 75
Imprumutul Național 1916	5	75— 76
Imprumutul Unirii 1919	—	64— 64 ¹ / ₂
Imprumutul Refacerii 1920	5	64— 64 ¹ / ₂
Renta împroprietăririi	5	58— 58 ¹ / ₄
„ 1903 original	5% ₀	140—150
„ 1903 duplicate	5% ₀	90— 95

BĂNCI

	Val. nom.	Cursul
Banca Națională	500	13100—13200
Marmorosch Blank & Cie	500	1540—1550
Românească	500	1220—1230
„ pui	500	1050—1060
De Scant	500	420— 430
Comerc. Română	500	1500—1600
Credit Român	500	1235—1245
Generală	500	780— 790
Viticola	500	440— 460
Comerț Craiova	500	970— 990
Com. Ital. și Rom.	500	770— 780
Albina Sibiu	500	1000—1025

	Val. nom.	Cursul
Carpaților	500	400— 410
Franco-Română	500	330— 340

ASIGURĂRI

Dacia-România	2000	7500—7600
Națională	500	1000—1050
Generală	500	2650—2750
Agricola	500	1000—1050
Steaua României	500	950—1000
Prevederea	200	290— 300
Soc. Urania	1000	1500—1600

PETROLIFERE

Steaua Română	500	1625—1650
Astra Română	500	3200—3250
Speranța opt.	500	1350—1400
Speranța pui	500	775— 825
Petrol Blok	500	325— 330
Petrolul Rom. opt.	500	870— 880
Petrolul Rom. (pui)	500	400— 425
I. R. D. P. opt.	500	425— 430
I. R. D. P. III vărs.	500	320— 350
Concordia	250	1320—1330
Creditul Minier	500	1290—1300

DIFERITE SOCIETĂȚI

Reșița	500	930— 940
C. Tramv. Buc.	500	1280—1290
Govora-Călimănești purtător	200	325— 350
Govora-Călimănești nom.	200	325— 350
Cartea Românească	500	460— 475
Creditul Technic purt.	500	510— 520
Creditul Technic nom.	500	510— 520
Letea opt.	500	1020—1050
Clădirea Românească	500	900— 910
Mica ex. cup.	500	720— 730
Carpatina	500	950—1000
Credit Industrial	1000	1060—1080

MONEDE EFECTIVE

Dolari	163.75—164.—
Sterline	797.00—800.—
Lirete	8.65— 8.70
Cor. cehe	4.85— 4.89
Franci francezi	6.43— 6.48
Franci belgieni	4.50— 4.55
Franci elvețieni	31.75— 32.—
Mărci germane	39.20— 39.25
Zlofi	18.25— 18.60
Șilingi	23.20— 23.40
Pengő	28.75— 29.—
Dinari	2.88— 2.90
Leva	1.23— 1.24
Drachme	2.12— 2.15
Lire otomane	85— 86.—
Napoleon	640—650.—